

Tabel 2.8.1. Aretuskarjade põhikarja sigade seire uuringud 2001. aastal (v.a. enzootiline pleuropneumoonia)

Maakond	Nakkav atroofiline riniit		Aujeszky haigus		Brutselloos		Leptospiroos ¹		SKK, SVH, TGE, SRRS ²	
	Uuritud loomi	Uuritud karju	Uuritud loomi	Uuritud karju	Uuritud loomi	Uuritud karju	Uuritud loomi	Uuritud karju	Uuritud loomi	Uuritud karju
Harju	146	7	146	7	107	6	104	5	103	5
Ida-Viru	40	2	40	2	40	2	40	2	40	2
Jõgeva	47	2	31	1	31	1	31	1	47	2
Järva	128	4	128	4	128	4	128	4	128	4
Lääne	35	1	35	1	35	1	35	1	35	1
L-Viru	257	5	257	5	257	5	168	3	266	7
Põlva	77	4	77	4	77	4	77	4	77	4
Pärnu	25	2	14	1	14	1	25	2	0	0
Rapla	219	7	219	7	219	7	219	7	179	9
Saare	321	9	320	9	319	9	159	8	322	7
Tartu	142	4	142	4	142	4	142	4	147	4
Valga	100	2	100	2	100	2	100	2	100	3
Viljandi	80	5	80	5	80	5	80	5	93	5
Võru	20	1	20	1	20	1	20	1	20	1
KOKKU	1637	55	1609	53	1569	52	1328	49	1557	54

¹ Leptospiroosile seropositiivseid sigu avastati 3-st karjast kokku 11 (Harjumaalt 4, L-Virumaalt 6, Saaremaalt 1). Iseloomulikke haigustunnuseid ei täheldatud.

² SKK- sigade klassikaline katk, SVH-sigade vesikulaarhaigus, TGE- transmissiivne gastroenteriit, SRRS-sigade reproduktiiv-respiratoorne sündroom

Tabel 2.8.2. Aretuskarjade põhikarja sigade uuringud enzootilisele pleuropneumooniale 2001. aastal

Maakond	Uuritud loomade arv	Positiivsed		Uuritud karjade arv	Positiivsed	
		n	%		n	%
Harju	115	45	39,1	7	6	85,7
Ida-Virumaa	0	0	0	0	0	0
Jõgeva	31	4	12,9	1	1	100
Järva	125	38	30,4	4	3	75
Lääne	35	16	45,7	1	1	100
Lääne-Virumaa	12	0	0	1	1	100
Põlva	39	0	0	1	0	0
Pärnu	15	0	0	1	0	0
Rapla	38	5	13,2	2	1	50
Saare	146	11	7,5	2	2	100
Tartu	20	2	10	1	1	100
Valga	40	0	0	1	0	0
Viljandi	0	0	0	0	0	0
Võru	20	9	45	1	1	100
KOKKU	636	130	20,4	23	16	69,6

2.9. Sigade haiguste seire nuumsigadel

Riikliku seireprogrammi raames uuriti lisaks aretuskarjade põhikarja sigadele ka nuumsigadelt võetud vereproove seroloogiliselt sigade klassikalisele katkule (SKK), sigade vesikulaarhaigusele (SVH), transmissiivsele gastroenteriidile (TGE), sigade respiratoor-reproduktiivsele sündroomile (SRRS), brutselloosile ja Aujeszky haigusele. Sigade reproduktiiv-respiratoorsele sündroomile osutusid positiivseks 10 siga Põlvamaa ühest karjast. Positiivse tulemuse andsid ka samast karjast toodud 40 kordusproovi.

Tabel 2.9.1. Seroloogilised uurimised nuumsigade seire raames 2001. aastal

Maakond	SKK, SVH, TGE, SRRS ²		Aujeszky haigus		Brutselloos		Leptospiroos ¹	
	Uuritud loomi	Uuritud karju	Uuritud loomi	Uuritud karju	Uuritud loomi	Uuritud karju	Uuritud loomi	Uuritud karju
Harju	0	0	20	1	25	1	0	0
Ida-Viru	20	1	20	1	20	1	0	0
Jõgeva	17	2	10	1	10	1	0	0
Järva	70	4	75	5	75	5	0	0
Lääne	0	0	0	0	0	0	0	0
L-Viru	565	28	565	28	575	28	5	1
Põlva	112	8	72	8	22	4	0	0
Pärnu	34	2	10	1	10	1	0	0
Rapla	236	5	201	5	201	5	94	4
Saare	1443	3	1440	4	1440	4	0	0
Tartu	148	16	153	20	153	20	0	0
Valga	22	3	22	3	22	3	0	0
Viljandi	122	18	150	26	140	26	0	0
KOKKU	2799	90	2738	103	2693	99	99	5

¹ leptospiroosile on uuritud sigu Raplamaa kahest karjast ja L-Virumaa 1 karjast, kaaskirja järgi ei olnud võimalik eristada, kas tegemist on põhikarja- või nuumsigadega

² SKK- sigade klassikaline katk, SVH-sigade vesikulaarhaigus, TGE- transmissiivne gastroenteriit, SRRS-sigade reproduktiiv-respiratoorne sündroom

2.10. Sigade klassikalise katku seire metssigadel

Metssigade vereproove uuriti sigade klassikalise katku viiruse antikehadele. Kokku toodi 2001.aastal uurimiseks 95 proovi 13 maakonnast, millest ükski ei osutunud positiivseks.

Tabel. 2.10. Metssigade seroloogiline uurimine sigade klassikalisele katkule 2001. aastal

Maakond	Uuritud loomade arv
Harju	5
Hiiu	0
Ida-Viru	5
Jõgeva	5
Järva	9
Lääne	2
Lääne-Viru	4
Põlva	10
Pärnu	8
Rapla	7
Saare	10
Tartu	6
Valga	12
Viljandi	12
Võru	0
KOKKU	95

2.11. Hobuste infektsioonhaiguste seire

Hobuste infektsioonhaiguste riikliku järelevalve alla kuuluvad aretuses kasutatavad loomad, keda uuritakse seroloogiliselt infektsioosse aneemia, malleuse ja kargtaudi suhtes.

2001.a. tehtud uuringutest maakonniti annab ülevaate tabel 2.11. Kõik uuritud loomad osutusid nimetatud haiguste tekitajate antikehade suhtes negatiivseks.

Tabel 2.11. Hobuste infektsioonhaiguste uurimine riikliku tauditõrje programmi raames 2001. aastal

Maakond	Uuritud loomade arv	Uuritud karjade arv
Harju	49	6
Hiiumaa	10	1
Ida-Viru	18	3
Jõgeva	5	2
Järva	11	4
Lääne	36	3
Lääne-Viru	41	14
Põlva	5	1
Pärnu	213	39
Rapla	53	9
Saare	151	27
Tartu	113	12
Valga	30	6
Viljandi	74	14
Võru	12	3
KOKKU	821	144

2.12. Infektsioonhaiguste seire lammaste aretuskarjades

Lammaste aretuskarjade põhikarja uuritakse seroloogiliselt brutselloosile ning nende paarituses kasutatavaid jäärasid ka nakkuslikule epididümiidile. Nii nagu varasematel aastatel, ei tuvastatud kumbagi haigust ka 2001 aastal. Tabelis 2.12 on esitatud uuringute maht maakonniti.

Tabel 2.12. Seroloogilised uurimised lammaste aretuskarjades 2001. aastal

Maakond	Brutselloos		Nakkuslik epididümiit	
	Uuritud loomade arv	Uuritud karjade arv	Uuritud loomade arv	Uuritud karjade arv
Harju	26	8	4	3
Ida-Viru	50	1	1	1
Jõgeva	2	1	0	0
Järva	50	6	11	4
Lääne	105	4	5	4
Lääne-Viru	64	2	1	1
Põlva	298	4	8	3
Pärnu	128	2	7	2
Rapla	5	2	8	3
Saare	246	6	26	14
Tartu	129	5	5	4
Valga	40	2	2	2
Viljandi	77	6	17	5
Võru	33	2	3	2
KOKKU	1253	51	98	48

2.13. Maedi Visna

2001. aastal jätkus lambakarjade seire lammaste Maedi Visna viirusinfektsiooni suhtes selgitamaks viiruse levikut Eestis. Uurimisele kuulusid varem uurimata ja varasemates uuringutes negatiivseks osutunud karjad. Uurimise tulemused on esitatud alljärgnevas tabelis.

Tabel 2.13. Maedi Visna seroloogilise seire tulemused 2001. aastal

Maakond	Uuritud loomade arv	Positiivsed		Uuritud karjade arv	Positiivsed	
		n	%		n	%
Harju	64	2	3,1	9	1	11,1
Ida-Viru	51	0	0	1	0	0
Jõgeva	2	1	50	1	1	100
Järva	259	30	11,6	9	3	33,3
L-Viru	74	9	12,2	2	2	100
Lääne	162	33	20,4	4	4	100
Põlva	356	108	30,3	6	1	16,7
Pärnu	190	2	1,1	3	1	33,3
Rapla	25	1	4,0	2	1	50
Saare	489	121	24,7	18	5	27,8
Tartu	181	7	3,9	5	1	20
Valga	44	0	0	2	0	0
Viljandi	91	21	23,1	7	3	42,9
Võru	40	13	32,5	3	2	66,7
KOKKU	2028	348	17,1	72	25	34,7

2.14. Lindude salmonelloosid

Lindude salmonellooside riiklik seire rajaneb peamiselt rooja- ja kloaagitamponiproovide bakterioloogilisel uurimisel. Tabelis 2.14 on esitatud andmed nimetatud proovide uurimise kohta VTL-is maakonniti. Kuna kloaagitamponiproove on uuritud koondproovidenäna, siis tabel ei anna ülevaadet uuritud lindude arvust.

Tabel 2.14. Lindude bakterioloogilised uurimised salmonelloosile rooja- ja kloaagitamponi proovidest 2001. a

Maakond	Uuritud proovide arv	Positiivsed		Uuritud karjade arv	Positiivsed		Isoleeritud serotüübid
		n	%		n	%	
Harju	809	0	0,0	2	0	0,0	x
Jõgeva	4	0	0,0	2	0	0,0	x
Järva	8	0	0,0	2	0	0,0	x
Lääne-Viru	66	0	0,0	5	0	0,0	x
Ida-Viru	16	1	6,3	1	1	100,0	<i>S.enteritidis</i>
Põlva	24	0	0,0	2	0	0,0	x
Rapla	3	0	0,0	1	0	0,0	x
Saare	348	0	0,0	2	0	0,0	
Tartu	39	1	2,6	3	1	33,3	<i>S.enteritidis</i>
Valga	45	0	0,0	2	0	0,0	x
Viljandi	11	0	0,0	1	0	0,0	x
Võru	23	0	0,0	1	0	0,0	x
Kokku	1396	2	1,4	24	2	12,5	x

2.15. Newcastle'i haigus

Lindude Newcastle'i haiguse seireks uuritakse seroloogiliselt tõu- ja tootmiskarjade põhikarja linde. Esmase uurimismeetodina kasutatakse ensüümset immuunsorptsioonmeetodit (ELISA), millega uurimisel positiivseks osutunud linde (karju) uuritakse tulemuse kinnitamiseks täiendavalt hemaglutinatsiooni inhibitsiooni meetodil. Tabelis 2.15 on esitatud andmed lindude Newcastle'i haiguse seroloogilise seire tulemustest.

Tabel 2.15. Lindude Newcastle'i haiguse seroloogilise seire tulemused 2001. aastal

Maakond	ELISA uuringud				HAI uuringud (ELISA positiivsed linnud/karjad)			
	Uuritud lindude arv	Posit. arv	Uuritud karjade arv	Posit. Arv	Uuritud lindude arv	Posit. Arv	Uuritud karjade arv	Posit. arv
Harjumaa	1796	72	1	1	59	34	1	1
Ida-Virumaa	150	3	1	1	3	0	1	0
Jõgevamaa	40	0	1	0	0	0	0	0
Järvamaa	236	0	3	0	0	0	0	0
L.-Virumaa	382	15	4	2	15	0	2	0
Raplamaa	62	0	2	0	0	0	0	0
Põlvamaa	200	0	1	0	0	0	0	0
Pärnumaa	40	0	1	0	0	0	0	0
Saaremaa	60	0	1	0	0	0	0	0
Tartumaa	101	2	1	0	2	0	0	0
Valgamaa	100	3	1	1	3	0	1	0
Viljandimaa	123	0	2	0	0	0	0	0
Võrumaa	20	0	1	0	0	0	0	0
KOKKU	3310	95	20	5	82	34	5	1

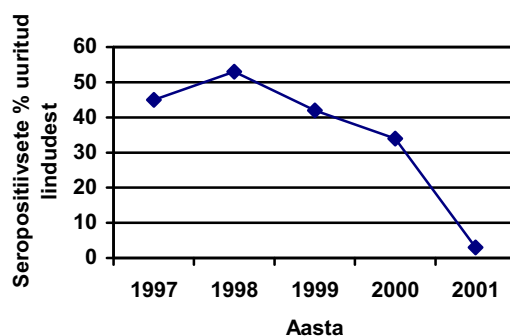
3. Epizootoloogiline analüüs

3.1. OIE A-nimekirja haigused

OIE A-nimekirja haiguste puhanguid 2001. aastal Eestis ei esinenud, samuti ei püstitatud ühegi A-nimekirja haiguse suhtes ametlikult taudikahtlust. Sigade klassikalise katku (SKK) ja sigade vesikulaarhaiguse (SVH) seroloogiline seire on tõestanud meie seapopulatsiooni vabasust nimetatud infektsioonidest. Ka uuritud metsigade hulgas ei ole olnud seroreageerijaid sigade klassikalisele katkule. Metssigu uuriti kõigist Eesti maakondadest väljaarvatud Hiiumaa ja Võrumaa. Arvestades sellega, et Võrumaa piirneb Lätiga, kus lähiaastatel on metssigadel SKK diagnoositud, on Võrumaa väljajäämine SKK seirest metsigadel oluline vajakajäämine.

3.1.2. Newcastle'i haigus

Ka 2001. aastal olid probleemiks Newcastle'i haiguse (NH) tekitaja vastaste antikehadega kanad meie karjades. Samas saab tõdeda, et probleemi ulatus on võrreldes varasemate aastatega vähenenud. Kui veel 2000. aastal avastati NH seroloogilise seire käigus ELISA meetodiga seroreageerijaid kanu enamuses linnukarjades, siis 2001. aastal avastati neid vaid 5 karjas (vt. tabel 2.14 ja joonis 8).

Joonis 8. Antikehadega kanade esinemus Eestis NH seroloogilisel uurimisel ELISA meetodil aastatel 1997-2001

Seni tehtud virooloogiliste uurimiste tulemusena seropositiivsete karjade lindudel võetud materjalist (2001. aastal uuriti kolme linnu materjali) ei ole suudetud NH tekitavat paramüksoviirus-1 (PMV-1) isoleerida. Kuna NH-le iseloomulikke kliinilisi tunnuseid lindudel ei täheldata, siis on ilmne, et kirjeldatud seroreaktsioonide põhjustajaks ei ole virulentne PMV-1 tüvi. Ühtlasi võimaldab see lugeda Eesti linnukarjad NH vabadeks. Samas on seroreageerijate lindude esinemine linnukarjades segavaks faktoriks riigi taudivabasuse tõestamisel, kuna see nõuab täiendavaid ja kulukaid laboratoorseid ning kliinilisi uurimisi. Samuti segab see haiguse diagnoosimist taudi puhkemisel.

PMV-1 antikehad lindudel võivad olla kolme päritolu: (1) tingitud PMV-1 infektsioonist, (2) vaktsiini antikehad, (3) maternaalsed antikehad. Viimased võivad olla saadud omakorda kas infitseeritud või vaktsineeritud emalinnult. Lisaks esineb ristreageerivust teiste PMV-ga (PMV-2; -3;-6).

PMV-1 tüved erinevad virulentsuse poolest. Vähevirelentsed tüved NH ei põhjusta, küll aga tekivad infitseeritud linnul virulentse tüve viiruse antikehadest eristamatud antikehad. Seetõttu loetakse NH diagnoosituks vaid juhul, kui on isoleeritud haigust tekitav viirus ja vastavate katsetega tõestatud viiruse virulentsus.

2001. aastal uuriti hemaglutinatsiooni inhibitsiooni (HAI) meetodil 5 linnukarja 82 lindu, kes olid osutunud ELISA uuringu põhjal seropositiivseks. Uuringus kasutati mitme PMV antigeene selgitamiseks välja ristreaktsioonid teiste PMV-ga. Uurimise tulemusena selgus, et PMV-1 antikehad esinesid vaid ühe linnukarja lindudel. Teistes linnukarjades oli seroreaktsioonide tõenäoliseks põhjuseks PMV-2 ja PMV-6 infektsioon.

2001. aastal uuriti meil PMV-1 suhtes seroposiitivseks osutunud lindude vereproove ka rahvusvahelises referentlaboratooriumis Inglismaal (*Central Veterinary Laboratory, Weybridge*), mille tulemused kinnitasid meie tulemusi. Seega on ilmne, et teatud osa meil seroreaktsioone andvaist lindudest omavad PMV-1 antikehi.

Antikehade päritolu osas siiski selgus puudub ning kõik eelpool loetletud võimalused vajavad täiendavat kontrollimist.

3.2. OIE B-nimekirja haigused

2001. aastal säilis Eesti taudivabasus olulisemate B-nimekirja haiguste suhtes, nagu brutselloos, veiste tuberkuloos, siberi katk, Aujeszky haigus, hobuste infektsioosne aneemia jpt. Endiselt on jäänud tõsiseimaks probleemiks marutaud ning põllumajandusloomade ja lindude salmonelloosid kui inimese tervist otseselt ohustavad infektsioonid.

Samas tuvastati 2001. aastal esmakordselt reproduktiiv- respiratoorse sündroomi viiruse infektsioon sigadel ning üle mitme aasta diagnoositi ühes seakarjas nakkav atroofiline riniit. Muudest B-nimekirja haigustest diagnoositi sigadel 2001. aastal vaid leptospiroosi (17 juhtu). Lisaks sellele levib Eestis trihhinelloos, mis on sigade B-nimekirja haigus, kuid mida 2001. aastal tuvastati vaid metsloomadel.

Veistel avastati esmakordselt Eestis Q-palaviku tekitaja antikehi. Muudest B-nimekirja haigustest on veistel sagedamini diagnoositavad veiste rinotrahheiidi viiruse infektsioon ja *Mycobacterium paratuberculosis* (paratuberkuloosi tekitaja) infektsioon. Üksikuhtudena diagnoositi veiste enzootilise leukoosi viiruse infektsiooni ja leptospiroosi.

Lammastel on B-nimekirja kuuluvatest haigustest diagnoositud vaid Maedi-Visna viiruse infektsiooni. Lisaks tuvastati 2001. aastal esimene kitsede artriit/entsefaliidi viiruse antikehadega kodukits Eestis ning üks tsüstitserkoosi juht metskitsel.

Hobuseid uuriti esmakordselt hobuste gripi (tekitaja hobuse influentsa viirus) ja rinopneumoonia (tekitaja hobuse herpesviirus) tekitajate antikehade suhtes. Uuritud loomadel avastati hobuse influentsaviiruse tüüpide A-1 ja A-2 antikehi ja hobuse herpesviiruse tüüp-4 antikehi. Samas ei saa kindlalt väita, et tegemist oleks olnud infektsioonist tingitud antikehadega, kuna samade haigusetekitajate vastu hobuseid Eestis ka vaktsineeritakse ning laboratooriumil puuduvad andmed uuritud loomade vaktsineerimise kohta.

Muudel imetajaliikidel esinenud B-nimekirja haigustest on oluline nimetada küülikutel diagnoositud müksomatoosi, koertel diagnoositud leptospiroosi ning juba eelpool nimetatud toiduks tarvitataavate ulukite trihhinelloosi (metssiga, ilves, karu).

Lindudel diagnoositi B-nimekirja haigustest mükoplasmooosi, lindude tuberkuloosi (1 juht), nakkavat bursiiti e. Gumboro haigust ning Mareki haigust (viimast lemmikloomana peetaval linnul).

Mesilastel tuvastati vaid noseematoosi ja varroatoosi. Haudmemädanikke ei avastatud. Samas toodi 2001. aastal haudme- ja kärjeproove laboratooriumisse uuringule vaid 20, mis on 3 korda vähem kui 2000. aastal ja 7 korda vähem kui 1999. aastal, mil haudmemädaniku juhte avastati hulgaliselt.

3.2.1. Marutaudi uuringud ja situatsioon

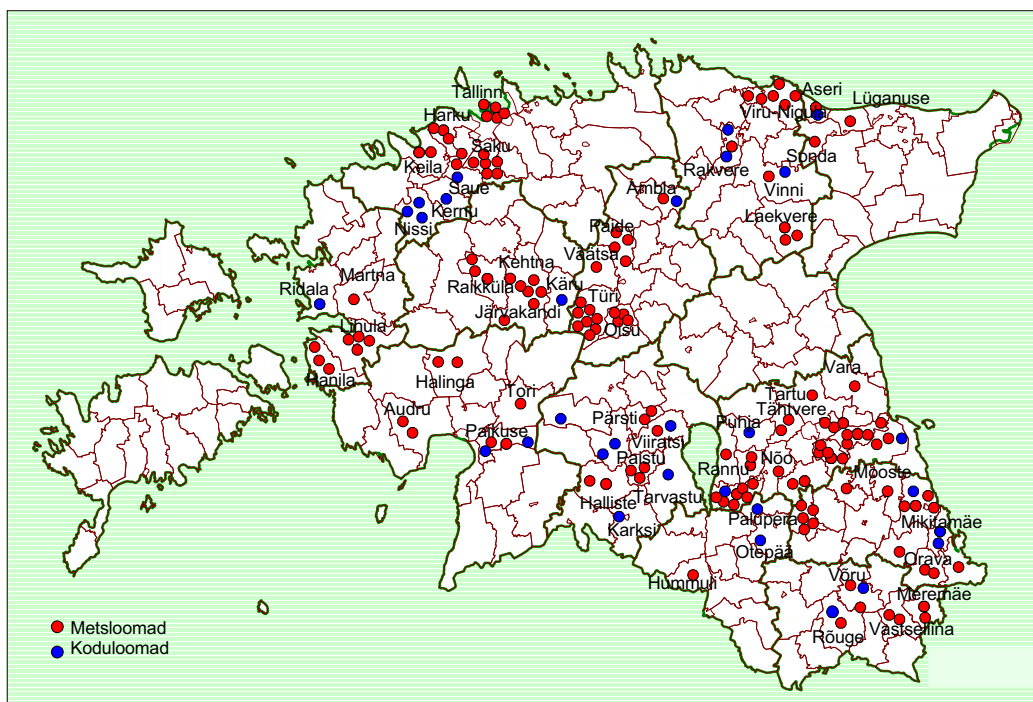
2001. aastal toodi Veterinaar- ja Toidulaboratooriumisse uurimismaterjali kokku 419-lt marutaudikahtlaselt loomalt, mis on 90 võrra rohkem kui 2000. aastal. Uuritavatest loomadest 269 olid metsloomad ja 150 koduloomad. Uuritud proovidest osutus positiivseks kokku 168 s.o. 40%. Uuritud metsloomadest oli marutaudi nakatunuid 138, s.o. 51% uuritutest ja koduloomadest 30, s.o. 20% (vt. tabel 3.2.1.). Võrreldes 2000. aastaga diagnoositi VTL-is 2001. aastal 39 marutaudi juhtu rohkem. Positiivsete proovide osakaal uuritutest oli ligilähedane kahe eelnenud aasta näitajaga nii uuritud kodu- ja metsloomade puhul, kui ka summaarselt kõigi proovide osas. Marutaudi esinemus maakondade lõikes on esitatud tabelis 3.2.1.

Tabel 3.2.1. Marutaudi diagnoosimine VTL-is ja selle levik maakonniti 2001. a.

Maakond	Koduloom			Metsloom		
	Uuritud loomade arv	Positiivsed		Uuritud loomade arv	Positiivsed	
		n	%		n	%
Harju	29	5	17,2	42	18	42,9
Ida-Viru	4	1	25	5	3	60
Jõgeva	3	0	0	5	0	0
Järva	10	1	10	25	18	72
Lääne	5	1	20	8	8	100
Lääne-Viru	17	3	17,7	29	11	100
Põlva	12	3	25	28	15	53,6
Pärnu	6	2	33,3	18	7	38,9
Rapla	6	1	16,7	16	10	62,5
Saare	4	0	0	4	0	0
Tartu	27	3	11,1	60	32	53,3
Valga	12	2	16,7	5	1	20
Viljandi	10	6	60	11	8	72,7
Võru	5	2	40	13	7	53,9
KOKKU	150	30	20	269	138	51,3

Tabeli andmetest nähtub, et kõige enam diagnoositi marutaudi Tartumaal (35 juhtu), Harjumaal (23 juhtu), Järvamaal (19 juhtu) ja Põlvamaal (18 juhtu). Ühtegi marutaudis looma materjali ei toodud uurimiseks Jõgevamaalt ja Saaremaalt.

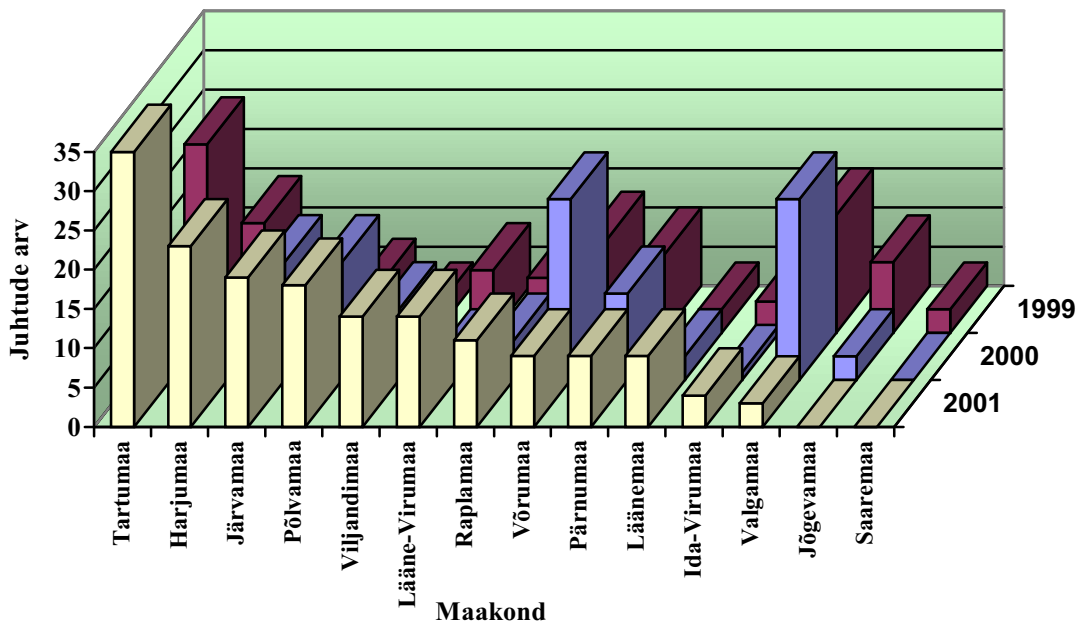
Marutaudi geograafilist levikut kirjeldab joonisel 9 esitatud kartogramm, kus on toodud marutaudi juhud valdade lõikes.

Joonis 9. VTL-is 2001.aastal diagnoositud marutaudi juhud

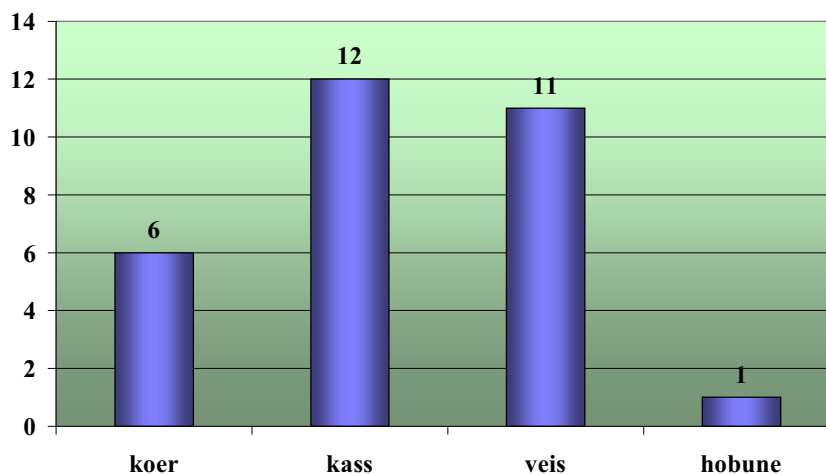
Analüüsidest marutaudi levimuse geograafilisi muutusi 2001. aastal ilmneb, et jätkus juba 2000. aastal alanud marutaudi leviala nihkumine põhja suunas. Enim on marutaudis loomade arv suurenenud Harjumaal, kus 2000. aastal diagnoositi ainult 7 haigusjuhtu, 2001. aastal aga 23 juhtu ning Lääne-Virumaal, kus vastavad numbrid on 1 ja 14. Marutaudi juhud sagesid märgatavalt ka

Tartumaal 12-lt 35-le, Ida-Virumaal 1-lt 4-le, Läänemaal- 3-lt 9-le, Raplamaal- 5-lt 11-le ja Viljandimaal 9-lt 14-le. Esinemissagedus langes kõige enam Valgamaal (23-lt 3-le) ja juba teist aastat Võrumaal (23-lt 9-le). Ühtegi marutaudi juhtu ei avastatud 2001. aastal Saaremaal, Hiiumaal ja Jõgevamaal (2000. a. 3 juhtu). Olukord püsis stabiilsena Järva-, Põlva- ja Pärnumaal (vt. ka joonis 10). Hiiumaalt ei ole mitmel viimasel aastal uurimismaterjali laboratooriumisse jõudnud, mistõttu ei ole võimalik seda lugeda ka marutaudivabaks piirkonnaks.

Joonis 10. Marutaudi esinemise muutused maakonniti 1999-2000

Marutaudi juhtude loomaliigiline jaotumine on esitatud joonistel 11 ja 12

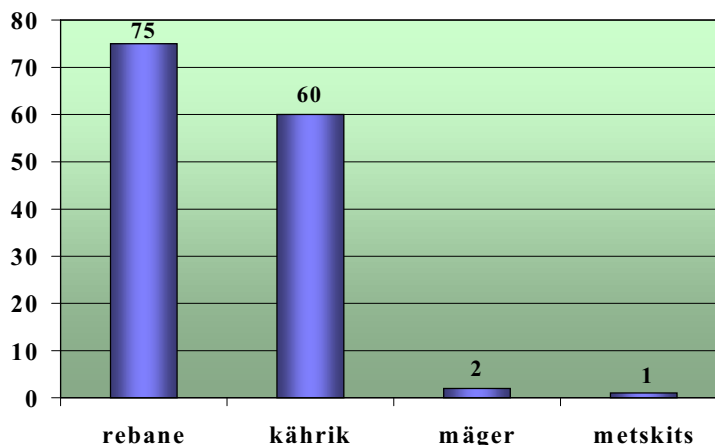

Joonis 11. Marutaudi juhud koduloomadel loomaliigiti 2001.a

Koduloomadest uuriti marutaudile 64 kassi, kellest positiivseks osutus 12 (18,8%) ning 47 koera, kellest positiivseid oli 6 (12,8%). Võrreldes eelmise aastaga on suurenenud kasside marutaudi nakatumine (2000. aastal 4, 2001. aastal 12 juhtu). Samas 1999. aastal oli marutaudis kasside arv samuti suur- 15 ja 1998. aastal veelgi suurem – 26. Koerte arv, kellel diagnoositi marutaud, on vähenenud 16-lt 1998. aastal ning 11-lt 1999. ja 2000. aastal 6-le 2001. aastal. Nende

andmete alusel võib eeldada, et vähemalt koerte puhul on vaktsineerimine toimunud tõhusamalt kui varasematel aastatel.

VTL-sse uurimisele saadetud marutaudikahtlastest põllumajandusloomadest osutus positiivseks 11 veist (35,5% uuritustest) ja 1 hobune (33,3%). Marutaudis veised pärinesid kõik erinevatest karjadest. 4 neist asusid Harjumaal, kaks Viljandimaal ning üks Ida-Virumaal, Järvamaal, Põlvamaal, Pärnumaal ja Raplamaal. Hobuselt võetud materjal toodi uurimiseks Tartumaalt.

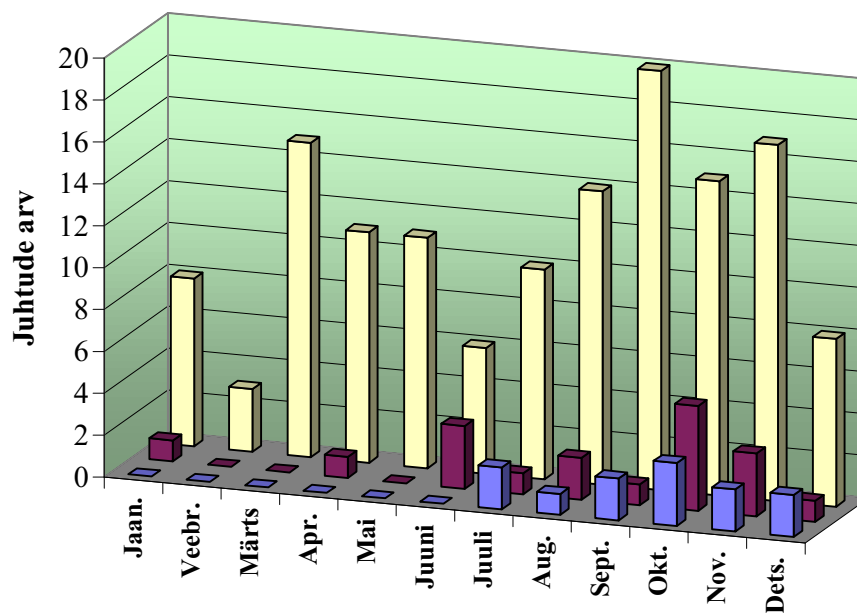

Joonis 12. Marutaudi juhud metsloomadel loomaliigiti 2001.a

Metsloomadest esines marutaudi kõige enam rebastel – 75 juhtu. Uurimiseks toodud rebaste arvust (121) moodustas see 62%. Võrreldes 2000. aastaga on uuritud rebaste arv suurenenud (2000. aastal oli see 105), nakatunud loomade osakaal aga jäänud samaks. Sama kehtib ka kährikute puhul: laborisse toodi uurimisele 105 looma (2000. aastal ainult 44) ja positiivseid neist oli 60, s.o. 57% (2000. aastal 26, s.o. 59%). Positiivseks osutus ka 2 mäkra ja 1 metskits.

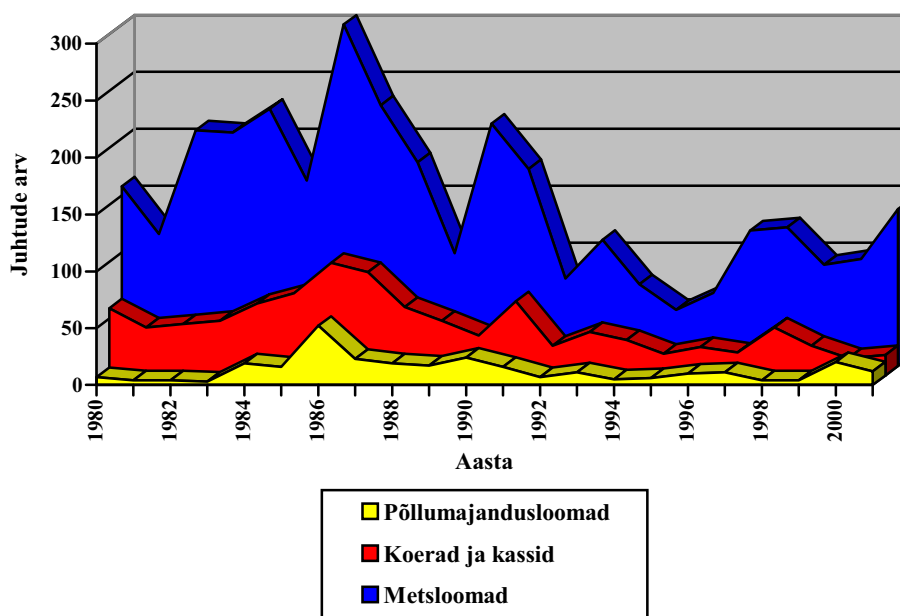
Joonis 13 annab ülevaate marutaudi esinemuse ajalisest dünaamikast 2001. aastal. Esitatud graafikust ilmneb metsloomadel diagnoositud marutaudijuhtude arvu suurenemine kevad- ja sügiskuudel. Põllumajandusloomadel registreeritud haigusjuhud jäävad kõik teise poolaastasse, enim on neid oktoobris. See on seletatav nakatumisega karjamaal ning haiguse kliinilise avaldumisega järgnevatel kuudel. Ka koertel-kassidel on marutaudijuhtude rohkeimaks kuuks oktoober ja vähem on juhte kevadel.

Arvestades loomulikke trende metsamarutaudi esinemuses, võis ennustada 2001. aastaks marutaudi juhtude arvu suurenemist (vt. joonis 14). Kuna taudikõvera tippude-vaheliseks intervalliks on tavaliselt 3-4 aastat, võib eeldada, et juhtude arv 2002. või hiljemalt 2003. aastal hakkab taas vähenema. Kuigi koerad ja kassid nakatuvad kontakti tõttu metsloomadega ning juhtude arv koertel ja kassidel on otseses seoses juhtude arvuga metsloomadel, mõjutab marutaudi esinemust koertel ja kassidel vaktsineerimine, mistõttu võib loota, et haigusjuhtude arv neil liikidel jätkuvalt väheneb.

	Jaan.	Veebr.	Märts	Apr.	Mai	Juuni	Juuli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.
■ põllumajandusloomad	0	0	0	0	0	0	2	1	2	3	2	2
■ koerad ja kassid	1	0	0	1	0	3	1	2	1	5	3	1
■ metsloomad	8	3	15	11	11	6	10	14	20	15	17	8

Joonis 13. VTL-is diagnoositud marutaudi juhud 2001 aastal, kuude lõikes

Joonis 14. Marutaudi juhud Eestis aastatel 1980-2001

3.2.2. Paratuberkuloos

2001.aastal uuriti riikliku seire programmi raames paratuberkuloosile 3204 veist, kes pärinesid 324-st karjast. Uuritud proovidest 3,4 % osutus positiivseteks. Positiivseid karju oli 18,5% uuritutest.

2001.aastal leiti enam positiivseid karju (rohkem kui 30% uuritutest) Harju-, Hiiu-, Jõgeva-, Järva-, Pärnu - ja Raplamaal, 15-30% positiivseid karju oli Ida-Viru-, Lääne-Viru-, Valga- ja Viljandimaal. Läänemaalt ei avastatud 2001.aastal ühtegi seropositiivset looma, kusjuures uuringus oli 40 karja 150 loomaga. Võrreldes 2000. aasta uuringute tulemusi 2001. aasta tulemustega ilmneb, et seropositiivsete karjade osakaal on tõusnud 12,3%-lt 18,5%-le, kusjuures uuritud karjade arv on väiksem ja avastatud seropositiivsete karjade arv suurem..

2001.aastal uuriti riikliku programmi raames paratuberkuloosile mikrobioloogiliselt 64 veise roojaproovi. Tabel 3.2.2. annab ülevaate nimetatud uurimise mahtudest maakonniti.

Tabel 3.2.2. Veiste roojaproovide mikrobioloogiline uurimine paratuberkuloosile 2001. aastal

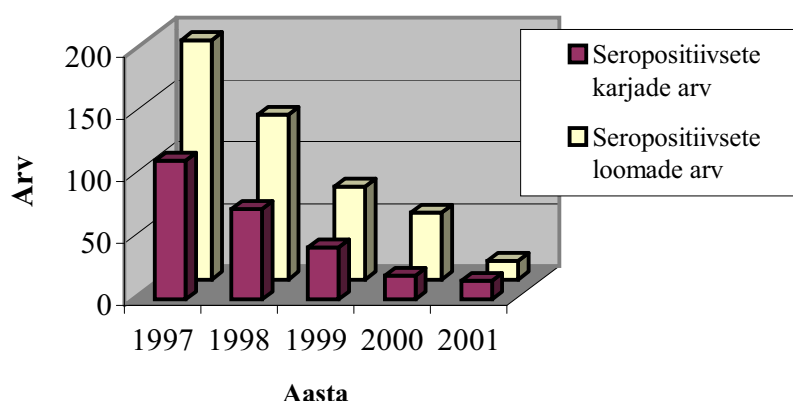
Maakond	Uuritud loomade arv	Karjade arv
Harjumaa	1	1
Ida-Virumaa	2	2
Jõgevamaa	10*	6
Järvamaa	4*	2
Läänemaa	3	1
Lääne-Virumaa	3	2
Põlvamaa	1*	1
Pärnumaa	7*	5
Raplamaa	13*	4
Saaremaa	3*	2
Tartumaa	3*	3
Valgamaa	2	2
Viljandimaa	2	11

* uurimine jätkub 2002.aastal

Lisaks uuriti mikrobioloogiliselt paratuberkuloosile Tallinna loomaaia 13 sõralist. Nendest 11-l uuriti roojaproove ja kahel siseorganeid. Ühelgi juhul paratuberkuloosi tekitajaid uuritavas materjalis ei avastatud.

3.2.3. Veiste enzootiline leukoos (VEL)

2001.aastal uuriti Eestis VEL-le seroloogiliselt 119201 veist, kes pärinesid ca 12014 karjast. 2001.aastal jätkus veiste leukoosi viirusinfektsiooni (VLV) levimuse vähenemine Eestis tervikuna. Nii seropositiivsete loomade kui infitseeritud karjade arv oli väiksem kui 2000. aastal. Võrreldes 2000.aasta seropositiivsete loomade arvu (54) 2001. aasta tulemustega (15), siis on vähenemine 3,6 kordne (vt ka joonis 15). Kui Harjumaal avastati 2000. aastal 28 seropositiivset looma, siis 2001. aastal ainult neli. Nimetatud loomadest 2 pärinevad Kuusalu valla ühest ühistust ning 2 Kõue valla ühest talukarjast. Järvamaa 4 positiivset looma on pärit Imavere valla 2-st talukarjast. Põlvamaa 4-st seropositiivses loomast 2 pärinevad ühest Põlva valla ühistust.

Joonis 15. Veiste enzootilise leukoosi esinemus Eestis aastatel 1997-2001

3.2.4. Lammaste Maedi-Visna infektsioon (LMV)

Eestis uuriti lambakarju Maedi-Visna viirusinfektsioonile esmakordselt 1999.aastal ning avastati ka esimesed seropositiivsed loomad. 2000. aastal uuriti LMV-le kõigest 15 maakonnast pärit lambaid. Seropositiivseteks osutus 42,4 % karjadest. 2001. aastal uuriti LMV-le riikliku seire raames 2028 lammast 72 karjast. Seropositiivseid loomi avastati 348 s.o 17,1% uuritutest ning nakatunud karjade osakaal oli 34,7% uuritutest, mis on mõnevõrra väiksem kui varasematel aastatel. Selle põhjuseks on asjaolu, et 2001. aastal oli uuringusse haaratud varem uurimata või varasemates uuringutes negatiivseks osutunud lambakarjad.

3.2.5. Leptospiroos

Leptospiroosi esineb Eestis üksikjuhtudena praktiliselt igal aastal. Sagedamini esineb nakatumist seakarjades, harvem veistel. Seetõttu on sigade leptospiroosi vastane vaktsineerimine võrdlemisi levinud praktika.

2001. aastal avastati riikliku seire raames tehtud seroloogiliste uurimiste tulemusel leptospiirade antikehadega sigu 3 seafarmis (kokku 11 seropositiivset siga). Iseloomulikke haigustunnuseid nendes karjades ei täheldatud. Lisaks sellele diagnoositi leptospiroos Tartumaa ühes tootmiskarjas, kus meile teadaolevalt esines loomadel ka leptospiroosile iseloomulikke haigustunnuseid. Sigadel levivate leptospiirade serotüübid olid *L. icterohemorrhagiae*, *L. pomona* ja *L. gripotyphosa*.

2001. aastal avastati Harjumaa ühe ühistu veisekarjas 2 seropositiivset veist. Nimetatud karjas esines tiinetel mullikatel tavalisest enam aborte, mistõttu loomi uuriti ka leptospiroosile. Lisaks sellele avastati Lääne-Virumaa 1 ühistu karjas 1 seropositiivne veis. Iseloomulikke haigustunnuseid selles karjas ei esinenud.

2001. aastal diagnoositi Harjumaal leptospiroos ka kolmel koeral, kes pärinesid kahest lähestikku asuvast majapidamisest. Koerad haigestusid ja surid umbes kuuajaste vahedega alates augustikuust. Kõigil kolmel täheldati lahangul seroos- ja limaskestade ikteerilisust. Haigestumise põhjustas suure tõenäosusega *L. poloniae*.

3.2.6. Trihhinelloos

2001. aastal VTL-is uuritud kodusigadel trihhinelloosi ei avastatud. Toiduks tarvitatavatel ulukitest olid trihhinelloosist enam tabandunud ilvesed. 20-st uuritud ilvesest 9 (45%) osutus trihhinelladele positiivseks, tabandumuselt teisel kohal olid karud, kellel avastati trihhinellasiid kolmel juhul 18-st (17% uuritustest). Metssigadel avastati viis trihhinella juhtu, mis on vähem kui 1% uuritustest (710).

Põllumajandusministeeriumi ja FAO trihhinelloosialase ühisprojekti raames uuriti kokku 565 muud, peamiselt lihasööjat uluklooma. Uurimise tulemustest maakonniti annab ülevaate tabel 3.2.6. Tabeli andmetest selgub, et uluk-karnivooride lihaseproove koguti kõigist maakondadest väljaarvatud Ida-Virumaa. Teistest maakondadest oluliselt rohkem proove on kogutud Pärnu- ja Saaremaalt. Kahe maakonna peale kokku koguti 65% rebaste ja 49% kähriku lihaseproovidest. Oluliselt vähem koguti proove Jõgeva-, Rapla- ja Valgamaalt. Sellest hoolimata annab käesolev uuring hea ülevaate trihhinella nakkuse levikust Eesti uluk-karnivooridel.

Tabel 3.2.6. Põllumajandusministeeriumi trihhinelloosi projekti raames lihasööjatel metsloomadel tehtud uurimiste tulemused 2001. aastal

Maakond	Rebane			Kährik			Muud loomaliigid		
	Uuritud	Pos.		Uuritud	Pos.		Uuritud	Pos.	
		Arv	%		Arv	%		Arv	%
Harju	11	4	36	0	0	X	5	0	0
Hiiumaa	4	1	25	13	7	54	1	0	X
Jõgeva	1	1	X	1	1	X	2	1	33
Järva	19	13	68	10	6	60	9	7	78
L-Viru	15	11	73	2	2	100	4	1	25
Lääne	11	4	36	2	0	0	1	0	X
Põlva	13	6	46	10	1	10	2	2	100
Pärnu	164	65	40	24	11	46	14	8	57
Rapla	2	1	50	0	0	X	1	1	X
Saare	86	26	30	24	8	33	25	5	19
Tartu	20	12	60	16	6	38	10	3	30
Valga	2	1	50	0	0	X	0	0	X
Viljandi	11	3	27	1	0	0	1	0	X
Võru	26	1	4	0	0	X	1	0	X
KOKKU	385	149	39	103	42	41	76	28	37

Tabeli 3.2.6 andmetest selgub ka, et nii rebaste kui kährikute invadeeritus on praktiliselt samal tasemel (ca 40%).

Muudest loomaliikidest uuriti trihhinella invasiooni suhtes 76 looma, kellest 31% osutus invadeerituseks (sealhulgas 39 nügist- positiivseid 13 s.o 33,3%, 15 hunti- positiivseid 12 s.o. 80%, 13 minki- positiivseid 2 s.o. 15,4%, 1 tuhkur- positiivne, 6 mähkra- kõik negatiivsed, 2 rottinegatiivsed). Kuigi uuritud loomade arv on liike eraldi vaadates väike, võib siiski toodud loetelust järeldada, et kõige kõrgema invadeeritusega on Eestis suure tõenäosusega hunt.

Projekti raames kogutud andmete sügavam analüüs toimub projekti lõppfaasis ja selle tulemused avaldatakse eraldi kirjutistena.

3.2.7. Q-palavik

Q-palavik on *Coxiella burnetti* poolt põhjustatud riketsioosne zoonoos, mis kulgeb sageli sümptomiteta või iseloomustub lühiajalise palaviku, abordi, mastiidi, konjunktiviidi, kopsupõletiku, pleuro-perikardiidiga.

Loomulikes tingimustes on haigusele vastuvõtlikud veis, lammas, kits, siga, hobune, koer, tuvi, hani, kana ja inimene. Haiguse looduslikes kolletes on tekitaja põhireservuaariks verdimevad

lüljalgsed putukad (puugid, täid, kirbud, lutikad jt.) ning närilised. Nakatunud loomad eritavad riketsiaid sülje, piima, uriini, rooja ja verega.

Haiguse inkubatsioonistaadium kestab 3–30 päeva. Kliinilised tunnused pole iseloomulikud. Haigetel veistel, lammastel ja kitsedel tekib palavik (üle 41° C), mis kestab 3–5 päeva. Haiged loomad on uimased, isutud, lakteerivatel loomadel väheneb piimatoodang, tekivad riniit ja konjunktiviit, tiinetel loomadel abort, platsentiit või sünnivad elujõuetud järglased. Kolme kuni kaheksa kuu jooksul esinevad korduvad palavikuretsidiivid.

Loomulikult nakatumisel kulgeb haigus veistel peamiselt latentselt ja on diagnoositav vaid seroloogiliste uuringutega.

VTL-is uuriti 2001.aastal veiseid Q-palavikule esmakordselt ning avastati ka esimesed seropositiivsed loomad. Kokku uuriti 82 veist 11 karjast. Seropositiivseid loomi esines Lääne-Virumaa 2 karjas vastavalt 3 ja 1, Pärnumaal 1. Üheski karjas loomade kliinilist haigestumist ei täheldatud. Tegemist on ilmselt latentse infektsiooniga, mida avastatakse veistel maailmas kõikjal, kus vastavaid uuringuid tehakse.

3.2.8. Nakkav atroofiline riniit (AR)

Nakkav atroofiline riniit on krooniliselt kulgev nakkushaigus, mida kliiniliselt iseloomustab kestev nohu ja ülalõua kõverdumine (köverninasus, mopsninasus), põhjustades majanduslikku kahju esmajoones põrsaste suure surevuse (kopsupõletikud) ja haigete sigade kasvus kängumise ning tõusigade lihasigadena realiseerimise tõttu jne.

AR primaarseteks tekitajateks on *Pasteurella multocida* toksinogeensed tüved, samuti seostatakse seda *Bordetella bronchiseptica* infektsiooniga.

Haiguse edasikandjateks ja levitajateks on haiged loomad, kes eritavad haigustekitajaid väliskeskkonda peamiselt ninanõrega. Eriti ohtlikud on haigussümptomiteta nakatunud loomad. Levitajateks võivad olla ka loomadega kokkupuutuvad töötajad, haigus võib levida transpordivahendite vahendusel jms.

Vastuvõtlikud on eelkõige noorloomad, kuid haigestuda võivad ka vanemad loomad.

AR-i suhtes tehakse seiret eesti sigade aretuskarjades ja neis ei ole viimastel aastatel seda haigust avastatud. Samas tootmisfarmides ei ole haigustekitajate või kliinilise haiguse leviku selgitamiseks spetsiaalseid uuringuid tehtud. Seetõttu avastatakse infektsioon alles tõsiste kliiniliste probleemide ilmnemisel.

2001. a. isoleeriti *Pasteurella multocida* toksinogeenne tüvi ühes Tartumaa Rannu valla seafarmis. Laboratooriumisse toodi esmalt uurida ühe nuumsea siseorganid, kellel leiti patoanatomilisi muutusi kopsudes (krupoosne kopsupõletik punase- ja halli maksnemise staadiumis), fibrinoosne perikardiit, düstroofilisi muutusi maksas, neerudes. Täiendavalt toodi sama seafarmi põhikarja sigadelt uurimiseks 7 ninanõre tampooniproovi ja ühelt sealt tapmise järgselt võetud kärss. Kärssa tagaosas nahk oli kurrustunud, mis viitab ninakarbikute atroofiale. Kahjuks puudus ninakarbikute osa, et hinnata täpsemini neis tekkinud muutusi. Kolmest ninanõre tampooniproovist ja ka kärssast võetud proovist isoleeriti *P. multocida* toksinogeenne tüvi.

Karja kliinilisel ülevaatusel leiti, et nuumikute hulgas oli palju aevastavaid sigu, samuti olid paljude sigade kärssad deformeerunud.

Kirjeldataud juhtum tõestab, et AR tekitajad ringlevad endiselt Eesti seapopulatsioonis, mistõttu on äärmiselt oluline rakendada ennetusabinõusid infektsiooni aretuskarjadesse levimise tõkestamiseks.

3.2.9. Sigade reproduktiiv-respiratoorne sündroom PRRS

Esmakordselt kirjeldati sigade reproduktiiv-respiratoorset sündroomi (PRRS) USA-s 1987. aastal. Haigustekitaja isoleeriti Hollandis Lelystadis 1991. a. PRRS-ist on saanud kogu maailma seakasvatustehnikondade jaoks tõsine probleem, seda eeskätt vastsündinud ja võõrdepõrsaste respiratoorse haigestumise ning sugusigade haigestumisest tingitud reproduktiivsete kadude tõttu.

Haigust on diagnoositud USA-s, Euroopas ja Aasias. Ainsaks teadaolevaks peremeesliigiks on kodusiga.

Haiguse tekitajaks on viirus, mis kuulub *Togaviridae* sugukonna *Arterivirus* perekonda. PRRSV Euroopa ja USA isolaadid erinevad üksteisest antigeensetelt omadustelt.

Nakkus võib levida nakatunud sigade ümberpaigutamisel farmist farmi, transpordivahendite ja teenindava personali vahendusel, spermaga, lihatööstuse toorjätmete söötmisel. Ei ole välistatud nakkuse aerogeenne levik. Tõenäoliselt nakatavad haiged emised transplatsentaarselt ka oma põrsad.

PRRS-i kliiniline sündroom võib karjade lõikes olla väga erinev. Nii võib haigus kulgeda akuutselt sigimishäiretega või respiratoorsete haigusnähtudega. Immuunsupressiivsetel loomadel võib esineda ebaselge kliinikaga kulgu. Latentse infektsiooni korral ei ole loomal nähtavaid kliinilisi tunnuseid. Nakatunud siga võib jääda viiruskandjaks ja eritada viirust kolm kuni neli kuud.

Haiguse avaldumine sõltub ka loomade vanusegrupist. Emiste haigestumist iseloomustavad sigimishäired (ümberindlemised, abordid, enneaegsed poegimised, loodete hukkumine, muumiate, surnud või nõrkade põrsaste sündimine), isutus ja anoreksia. Nendele tunnustele võib lisanduda kõrvade, kõhu, vulva ja kärsa tsüanoos.

Põrsastel sõltub kliiniline pilt suuresti vanusest. Vastsündinutel on täheldatud raskenenud hingamist, lihaste värinaid, kurtumist, tagakeha pareesi ja ataksiat. Haiguspuhangu haripunktis võib kuni 10 päeva vanuste põrsaste suremus ulatuda 70-80 %-ni ning normaalse olukorra taastumine võib võtta aega 8-12 nädalat.

Võõrdepõrsastel ja nuumikutel on sage haiguse kulgemine märgatavate tunnusteta või täheldatavate kergete köha ja kaaluibe vähenemist. Peamine raskus võib seisneda soodumuses haigestuda muudesse infektsioonidesse.

Tabandunud karjad omandavad teatava immuunkaitse PRRS-i vastu: haiguse ägenemist tuleb edaspidi ette harva.

PRRS-i esmadiagnos Eestis pandi 2001. aasta juunis ühes Põlvamaa seakarjas. Kari avastati riikliku loomatauditõrjeprogrammi raames toimunud seroloogilise uurimise käigus. Positiivseks osutusid kõik 10 esialgselt uurimiseks toodud vereproovi ja ka täiendavaks uurimiseks saadetud 40 proovi. Diagnoosi kinnitamiseks saadeti 5 vereproovi uurimiseks Hollandisse Lelystad'i Veterinaarinstituuti, sealt saadud uurimistulemused langesid VTL-is saadutega kokku.

Tõenäoliseks nakkusallikaks antud karjas olid teadmata päritoluga lihatööstuse jätmed, mida söödeti toorelt. Kliinilist haigestumist sigadel ei täheldatud.

3.2.10. Gumboro haigus e. kanade nakkav bursiit

Gumboro haigus on noorkanade äge kontagioosne infektsioonhaigus, mille tekitajaks on *Birnaviridae* sugukonna viirus (*infectious bursal disease virus*- IBDV). Kliiniliselt haigestuvad tavaliselt tibus vanuses 3-6 nädalat. Haigestumist võib aga esineda ka kuni 18. elunädalani. Alla kolme nädalastel nakatunud tibusel kulgeb infektsioon subkliiniliselt põhjustades immuunsupressiooni diferentseerumata B-lümfotsüütide hävimise tõttu (viirus infitseerib kloaagi-pauna rakke).

Kliinilise infektsiooni korral tekib lindudel raskekujuline diarröa ja kloaagi põletik. Kloaagi ümbruse suled on määrdunud ja turris, esineb sulgede katkumist. Linnud on apaatsed ja isutud, kehatemperatuur on subnormaalne ning nad jäävad lamama.

Haiguse kulg sõltub lindude vanusest, tõust ja viiruse virulentusest. Väga virulentsete tüvede puhul võib lindude suremus olla 80-100%, tavaliselt on see 20-30%. Vähemvirulentsete tüvede puhul võib suremus olla väga väike ja linnud tervistuvad ca nädala jooksul.

Haiguse ägedas faasis hukkunud lindudel on kloaagi-paun turses ja vahel sisaldab ka verevalumeid. Rohkesti on verevalumeid massiivsetes lihastes. Korjus on tavaliselt dehüdreerunud. Veetustumise tagajärjel tekivad muutused ka neerudes (nefroos). Haiguse läbipõdenud lindudel on kloaagi-paun väike ja atrofeerunud bursa folliikulite hävimise tõttu.

Viimastel aastatel maailmas enamlevinud IBDV tüved on mõnevõrra erinevad nn. standardtüvedest, mis tekitavad eelkirjeldatud klassikalist Gumboro haigust. Uued, nn. varianttüved, tekitavad immuunsupressiooni, kuid ei põhjusta vanematel noorkanadel tüüpilist kliinilist haigestumist. Sellise subkliinilise infektsiooni tagajärjeks on nõrk vastupanuvõime tingimisi patogeensetele mikroobidele, samuti nõrgenenud antikehareaktsioonid vaktsiinide antigeenide suhtes.

2001. aasta sügisel diagnoositi Gumboro haigus ühes Viljandimaa kanafarmis. Kliiniliselt täheldati lindude apaatsust ja isutust, järsult oli suurenenud suremus. Hukkunud lindude lahkamisel täheldati kloaagipauna hüperemiat ja maksa düstroofiat (viimane on iseloomulik sageli Gumboro haigusega kaasnevale sekundaarsele adenoviirus-infektsioonile). Kari oli vaktsineeritud IBDV vastu, kuid antikehade tase haiguspuhangu alg-faasis uuritud lindude vereseerumis kas puudus või oli väga madal (ELISA tiiter-grupp 0-2), mis viitab sellele, et vaktsineerimine ei olnud ilmselt efektiivne. Neli nädalat hiljem uuritud lindudel oli aga antikehade tase väga kõrge (ELISA tiiter-grupp 2-12, enamusel lindudel >4), mis viitab IBDV viiruse levimisele karjas. Samuti isoleeriti kanaembrüotel IBDV kliiniliselt haigestunud kanadelt võetud kloaagi-paunadest, mis omakorda kinnitab viiruse levikut.

3.2.11. Mareki haigus

Mareki haigus e. kanade neurolümfomatoos on herpesviiruse (*Marek's disease virus*-MDV) poolt põhjustatud kanade väga kontagioosne infektsioonhaigus, mille iseloomulikuks tunnuseks on asümmeetriline progresseeruv parees, mis lõpeb täieliku paralüüsiga. Selle põhjuseks on patoloogilised muutused perifeersetes närvides, mis morfoloogiliselt väljenduvad närvide laienemises ja elastsuse kadumises. Tabandunud võib olla üks või mitu närvi, mistõttu kliinilised tunnused võivad suuresti varieeruda. Iseloomulik on tiibade longu vajumine, kaelanärvide tabanduse korral ebaloomulik pea asend.

MDV infektsioon võib kulgeda ka latentselt, mis toob kaasa pikaajalise viiruse kandvuse. Viirus persisteerib T-lümfotsüütides. Kuna viirus on onkogeense toimega rakkudele, siis võivad latentselt nakatunud T-lümfotsüüdid teha läbi neoplastilise transformatsiooni, mille tagajärjel võivad moodustuda lümfoidsed kasvaja mitmetes siseorganites.

2001. aastal diagnoositi Mareki haigus Järvamaal ühel lemmikloomana peetaval kääbuskotšin'il (kanaline). Seroloogilise uurimise tulemusena (immuun-diffusiooni meetodil agargeelis) avastati linnul haigustekitaja antikehad. Lind oli Mareki haiguse vastu vaktsineerimata ja tal esinesid haigusele iseloomulikud sümptomid: jalgade ja tiibade paralüüs (sorakil tiivad).

3.2.12. Lindude respiratoorne mükoplasmoos

Lindude respiratoorset mükoplasmoosi (tekitaja *M. gallisepticum*) diagnoositi 2001. aastal kahes Raplamaa kanafarmis. Kliiniline probleem neis linnukarjades oli noorte munejate kanade suurenenud surevus.

M. gallisepticum on tavaliselt kroonilise respiratoorse haiguse (*chronic respiratory disease*) põhjustaja kanadel ja nakkusliku sinusiidi põhjustaja kalkunitel. Kõige iseloomulikud tunnused täiskasvanud kanadel on raginat trahheas, ninanõre vool ja kõhimine, söögiisu vähenemine ja sellega kaasnev kehakaalu langus. Munakana karjades langeb munatoodang.

Broilerikarjades tekivad haiguspuhangud enamasti 4-8 kuu vanustel lindudel, kellel haigus on kliiniliselt raskema kuluga kui täiskasvanud lindudel. Tavaliselt haigestub kogu kari, kuid haigustunnused varieeruvad raskuse ja kestvuse poolest. Haigus on raskema kuluga külmal aastaajal.

Suremus on täiskasvanud lindude hulgas tavaliselt väike, kuid broileritel võib see tüsistuste korral ja eriti külmal ajal kuni 30%-ni. Samas võib karjas olla seroloogiliselt positiivseid linde ilma et kliinilisi tunnuseid esineks..

3.2.13. Küülikute müksomatoos

Küülikute müksomatoosi tekitajaks on viirus *Poxviridae* sugukonnast *Leporipoxvirus* perekonnast. Viirusele on vastuvõtlikud jänese ja küüliku liigid. Kliiniliselt haigestuvad euroopa küülik ja belgia jänes, Lõuna-Ameerika küüliku- ja enamuse euroopa jänese liikidest on haiguse suhtes resistentsed.

Kliiniliste tunnuste raskus sõltub viiruse virulentsusest ja peremehe resistentsusest (esineb resistentsid genotüüpe ka vastuvõtlike liikide hulgas). Peamisteks haigustunnusteks on tursed pea- ja lahkliha piirkonnas ning sõlmelised kuni haavandilised muutused nahas. Suremus võib ulatuda 80-100%-ni. Levik toimub peamiselt siirutajate vahendusel (verdimevad putukad), samuti otsese kontakti teel.

Profülaktikaks on võimalik loomi vaksineerida.

Küülikute müksomatoos levis 2001. aasta suvekuudel Tartu ümbruse valdades. Üks teadaolev haiguskolle asus ka Otepää lähistel.

Laboratooriumisse toodi lahkamiseks kokku 5 küüliku korjust 3 karjast. Diagnoosipaneku aluseks olid iseloomulikud kliinilised tunnused ja anamneesandmed ning haigusele iseloomulik lahangupeet.

3.3. Muud haigused

3.3.1. Salmonelloosid

Salmonelloosid on Eestis üks olulisemaid zoonoosid, mis realselt ohustab inimesi, kuna levib loomadelt inimesele nii otsese kontakti teel kui loomsete saaduste vahendusel. Samuti tuleb ette loomade nakatumist haigetelt inimestelt erituvate salmonelladega. Ohtlikkuse tõttu nii inimese kui loomade tervisele on salmonelloosidealane situatsioon kõikjal erilise tähelepanu all.

2001. aastal diagnoositi kanadel erinevaid salmonella infektsioone 8 karjas. Kuuel juhul oli tegemist *S. enteritidis* nakkusega ja ühel juhul *S. rissen* ja ühel juhul C1 grupi *Salmonella spp.* nakkusega. Salmonelloosi tekitajaid isoleeriti Harjumaa, Raplamaa, Ida-Virumaa, Jõgevamaa, Põlvamaa ja Tartumaa linnufarmides. Suurtes linnufarmides avastati salmonellainfektsioonid tavaliselt riikliku seire raames tehtud uuringute käigus, väikemajapidamistes aga reeglina diagnostilisel eesmärgil uurimiseks toodud lindudel, kuna seal esinesid kliinilised haigustunnused: uimasus, isutus, kõhulahtisus ja kõhnumine.

Lisaks lindudele avastati salmonellainfektsioone veistel, sigadel, hõberebastel ja ühel kilpkonnal. Loomadelt isoleeritud salmonella serotüüpidest annab ülevaate tabel 3.3.1

Tabel 3.3.1 Organmaterjalist isoleeritud salmonella serotüübid loomaliigiti

Loomaliik	Serotüüp	Positiivsete loomade arv	Positiivsete karjade arv
Veis	<i>S. dublin</i>	3	1
	<i>S. enteritidis</i>	5	2
	<i>S. typhimurium</i>	3	3
Siga	<i>S. typhimurium</i>	8	2
	<i>S. infantis</i>	4	1
	<i>S. choleraesuis</i>	1	1
Hõberebane	<i>S. dublin</i>	3	1
Kilpkonn	<i>S. wagenia</i>	1	X
KOKKU	X	28	X

Enamik sigade infektsioonidest tulid ilmsiks haigestunud ja hukkunud sigade diagnostilisel uurimisel. *S. choleraesuis*, *S. infantis* ja *S. typhimurium* isoleeriti kliiniliselt haigetelt loomadelt karjades, kus on probleeme põrsaste surevusega, kõhulahtisusega, madala juurdekasvuga ja emiste mittetiinestumisega. Veiste infektsioonidest avastati suurem osa tänu riiklikele seireuuringutele.

Hõberebased nakatuvad reeglina söödaga, millele viitab ka neilt isoleeritud salmonella serotüüp, mis on tüüpiline haigusetkitaja veistel.

Kilpkonnadel esinevad salmonellainfektsioonid on väga ohtlikud nende omanikele, eriti lastele, kes on loomaga väga tihedas füüsilises kontaktis. Kilpkonnad eritavad salmonellasid väga suurtes kogustes, mis omakorda soodustab inimese nakatumist. Käesoleval juhul uuriti kilpkonna loomaarsti soovitusel profülaktilisel eesmärgil kuna perekonnas on lapsed. Isoleeritud serotüüp ei ole inimesele küll väga ohtlik, kuid ettevaatusabinõud laste kaitsmiseks on igati asjakohased.

3.3.2. Listerioos

Listerioosi esineb loomadel põhiliselt kolme kliinilise vormina, need on entsefaliidi/meningoentsefaliidi vorm (peamiselt mäletsejalistel), loote infektsiooni tagajärjel tekkiv abort või neonataalne surm (sagedasem mäletsejalistel, ka sigadel) ning süsteemne infektsioon ja sepsis (peamiselt monogastrilistel liikidel). Lisaks esineb mäletsejalistel listeria mastiiti (sageli listerieate eritumine piimaga ilma kliiniliste tunnusteta). Haigus on ülemaailmselt levinud ja seda on registreeritud paljudel imetajaliikidel, lindudel ja inimesel. Haiguse tekitajaks on *Listeria monocytogenes*, mis on potentsiaalpatogeenne pinnasemikroob. Huumuserikas muld on listerieate loomulik elukeskkond, kuid nad püsivad eluvõimelisena ka loomade organismis ja kudedes. Seetõttu täheldatakse listerieate kandvust väga paljudel loomadel (soolestikus, harvem lümfisõlmedes), kuid haigestumist esineb harva. Siiski võib listerioos vahel esineda ka karja piires massilise haigestumisena (veiste ja lammaste entsefaliit- 10-30% haigestumus, lammastel massiline abort – kuni 20% haigestumus). Haiguse kulgu mõjutab listeria tüvede virulentsus ja loomade vastupanuvõime. Stress ja immuunsupressiivsed seisundid võivad soodustada infektsiooni avaldumist haigusena. Meningiit ja süsteemne infektsioon on fataalse kuluga.

VTL-is diagnoositi 2001. aastal kolm listerioosi juhtu: abort veisel, meningiit lambal ja neonataalne surm sigadel.

Lambal, kelle ajast isoleeriti *L. monocytogenes*, esinesid listerioosile iseloomulikud kliinilised haigustunnused (ringliikumine, komistamine käimisel, loidus, isutus ja ninast nõrevoov), millele järgnes äkksurm. Antud farmis esines sarnaste haigustunnustega juhtumeid mitmel loomal.

Teisel juhul isoleeriti *L. monocytogenes* lõpp-tiine veise aborteerunud lootekestadest.

Kolmandal juhul isoleeriti haigustekitaja ühe pesakonna 4 päeva vanuste põrsaste siseorganitest. Antud juhul oli samuti ilmselt tegemist loote nakkusega.

Nii veisel kui sigadel esinenud listerioosi juhud olid neis karjades üksikjuhud ja teistel karja loomadel sarnaseid probleeme ei täheldatud.

Loomadel esinev listerioos ja listerieate kandvus ei kätke endas tõenäoliselt väga suurt otsesest kontaktist tulenevat zoonootilist riski, kuna tegemist on keskkonnabakteriga, mille kandvust esineb ka inimeste hulgas laialdaselt. Siiski on oluline rakendada ettevaatusabinõusid

käies ümber haigestunud loomade organmaterjaliga, kuna need sisaldavad virulentset listeria tüve. Samuti võivad virulentsed tüved erituda piimaga, millest tulenevalt võib pastöriseerimata piim olla inimesele nakkusallikaks. Samuti võivad inimesele nakkusallikaks olla muud kuumtöötlemata toiduks tarbitavad loomsed toiduained, samuti toormes või keskkonnas leiduvate listeriatega tehnoloogia vigade või halva hügieeni tõttu saastunud kuumtöödeldud toiduained.

3.3.3. Dermatomükoosid

Dermatomükooside sagedasemad tekitajad on *Microsporum* ja *Trichophyton* perekonna mikroobsed seened. Haigusele on vastuvõtlikud kõik koduloomad ja inimene. Veistel on põhiliseks haigustekitajaks *Trichophyton verrucosum*. Kassidel on 98% juhtudest põhjustatud *Microsporum canis*'e poolt. Koertel on tekitajaks 70% juhtudest *M. canis*, 20% *M. gypseum* ja 10% *Tr. mentagrophytes*. Antropofiilsed seened (*M. audouinii*) on kohanenud inimesele ja nakatavad loomi harvem.

Tallinna Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis 2001. a. analüüsitud karva- ja nahaproovidest leiti hobustel *Trichophyton equinum*, tšintšiljadel *Trichophyton mentagrophytes*, kassidel ja koertel *Microsporum canis*, samuti *Trichophyton mentagrophytes*. Veiste haigestumist püüraiga ei tuvastatud

3.3.4. Vähikat

2000. a. juulikuus toodi Tallinna Veterinaar- ja Toidulaboratooriumisse Keskkonnakaitse Inspektsiooni inspektori poolt 15 vähikatku sarnanevate haigustunnustega jõevähki, mis olid püütud Harjumaalt Väana jõest. Mükoloogilise analüüsi tulemusena leiti vähikatku tekitaja *Aphanomyces astaci*. Sama haigus diagnoositi ka 2001. a. juulikuus. Seekord pärinesid haiged jõevähid Harjumaalt Soodla jõest.

Katk levib jões nii päri- kui vastuvoolu ja võib juba mõne päeva jooksul põhjustada kogu vähkide populatsiooni hukkumist. Haigustekitajat levitavad peale vähkide ka kalad ja kalatoidulised linnud.

Haigestumist põhjustav seen *Aphanomyces astaci* tungib vähi organismi lõpuste või lülide vahede kaudu. Seen kasvab organismi sisemusse, kahjustades närvisüsteemi. Sellest tingituna ilmub haigestunud vähk liikvele päeval, kraabib end ja liigub vaarudes väljasirutatud jäsemel, saba kõhu alla keeratud. Lõpuks hakkavad kramplikult tõmblema tagakehalülide jalad, seejärel saabub loidus, vähk langeb seljale ja hukkub krampides. Iseloomulikuks tunnuseks on juba enne käitumishäirete tekkimist ilmuvad valkjad laigud lihaskoes, mis kumavad läbi õhukese kitiinkattega kehapiirkondades, ja pruunikad selgemapiirilised pigmendilaigud, eriti saba alumisel küljel.

Vähikatku kahtluse korral tuleb laborisse saata jõuetud ja nõrgad või äsjasurnud vähid. Materjal peab olema jahutatud, kuna seen hukkub juba + 25⁰C juures.

3.4. Ülevaade loomadel diagnoositud haigustest ja infektsioonidest 2001. aastal kvartaalselt

Alltoodud tabelites on esitatud andmed põllumajandusloomadel diagnoositud haigustest ja infektsioonidest 2001. aastal kvartalite lõikes. See võimaldab saada mõningase ettekujutuse haigestumuse sesoonsusest Eestis VTL-is registreeritud haigustesse. Ühtlasi on toodud andmed heaks orientiiriks praktiseerivatele loomaarstidele diferentsiaaldiagnostiliste eelistuste seadmisel.

Tabel 3.4.1. VTL-is 2001. aastal veistel diagnoositud haigused ja infektsioonid kvartaalselt

Kood	Haigus	Uurimis-meetod	I kv	II kv	III kv	IV kv	KOKKU
<u>Hingamisorganite haigused</u>							
B1101	Veiste nakkav rinotrahheiit	serol.	46	42	48	72	208
C6171	Pneumoonia/pleuropneum. (<i>Pasteurella multocida</i>)	tekit.määr.	7	2	3	6	18
C6197	Pneumoonia/pleuropneum. (<i>Salmonella dublin</i>)	tekit.määr.	0	0	3	0	3
0060	Paragripp-3 infektsioon	serol.	0	32	9	13	54
0070	Respiratoor-sünts. viirusinfektsioon	serol.	0	0	1	0	1
0710	Diktiokauloosid	tekit.määr.	0	5	4	3	12
0260	Pneumoonia/pleuropneumoonia (muu tekitaja)	tekit.määr.	1	0	1	2	4
<u>Seedeorganite haigused</u>							
C6192	Salmonella sooleinfekts., tekit. <i>S. typhimurium</i>	tekit.määr.	2	0	1	2	5
C6193	Salmonella sooleinfekts., tekit. <i>S. enteritidis</i>	tekit.määr.	5	0	0	0	5
C6190	Muude serotüüpide poolt põhjust. salmonella sooleinfekts.	tekit.määr.	0	0	0	2	2
C620	Eimerioos (Koktsidioos)	tekit.määr.	0	0	0	5	5
0042	Enteriit (<i>E. coli</i>)	tekit.määr.	0	1	1	0	2
0280	Veiste talvedüsenteeria (<i>Coronavirus</i>)	ag ELISA	3	2	0	0	5
		serol.	42	6	21	1	70
0330	<i>Yersinia enterocolitica</i> infektsioon	tekit.määr.	0	1	0	0	1
0390	Veiste rotaviirusinfektsioon	ag ELISA	0	0	0	2	2
0703	Strongüloidoosid	tekit.määr.	0	0	0	1	1
0704	Seedetrakti strongülatoosid	tekit.määr.	0	4	3	9	16
0700	Muud seedetrakti helmintoosid	tekit.määr.	0	1	1	1	3
<u>Sigimisorganite haigused</u>							
C6111	Abort, surnultsünd (<i>Listeria monocytogenes</i>)	tekit.määr.	0	0	1	0	1
0043	Metriit/vaginiit, (<i>E. coli</i>)	tekit.määr.	0	0	3	0	3
0240	Metriit/vaginiit (muu tekitaja)	tekit.määr.	0	0	4	2	6
0051	Mastiit, tekitaja <i>Streptococcus agalactiae</i>	tekit.määr.	51	118	77	102	348
0052	Mastiit, tekitaja <i>Streptococcus uberis</i>	tekit.määr.	50	79	101	44	274
0058	Mastiit, tekitaja <i>Streptococcus dysgalactiae</i>	tekit.määr.	26	49	53	42	170
0053	Mastiit, tekitaja muu patogeenne <i>Streptococcus</i>	tekit.määr.	62	74	113	123	372
0054	Mastiit, tekitaja <i>Staphylococcus aureus</i>	tekit.määr.	198	305	227	209	939
0055	Mastiit, tekitaja KN <i>Staphylococcus</i>	tekit.määr.	58	188	156	128	530
0056	Mastiit, tekitaja muu patogeenne <i>Staphylococcus</i>	tekit.määr.	3	3	5	0	11
0057	Mastiit, tekitaja <i>E. coli</i>	tekit.määr.	6	17	19	21	63
0059	Mastiit, tekitaja patogeenne seen	tekit.määr.	22	23	15	20	80
0050	Mastiit, muu tekitaja	tekit.määr.	34	83	113	97	327
<u>Süsteemsed- ja organsüsteemi järgi klassifitseerimata haigused</u>							
B056	Leptospiroos	serol.	0	0	2	1	3
B057	Q-palavik	serol.	0	0	2	3	5
B058	Marutaud	IFR	0	0	5	6	11
B059	Paratuberkuloos	serol.	19	47	9	38	113
B108	Veiste enzootiline leukoos	serol.	4	6	4	1	15
C6170	Pastõrelloosid	tekit.määr.	0	0	0	1	1
0030	Klamüdioosid	serol.	40	13	1	39	93
0040	Kolibakterioosid	tekit.määr.	4	1	1	7	13
0312	Septitseemia (tekitaja järgi klassifitseerimata)	tekit.määr.	0	0	1	2	3

Tabel 3.4.2. VTL-is 2001. aastal sigadel diagnoositud haigused ja infektsioonid kvartaalselt

Kood	Haigus	Uurimis-meetod	I kv	II kv	III kv	IV kv	KOKKU
	<u>Hingamisorganite haigused</u>						
B251	Sigade nakkav atroofiline riniit	tekit.määr.	0	0	0	5	5
C6171	Pneumoonia/pleuropneumoonia (<i>Pasteurella multocida</i>)	tekit.määr.	13	9	0	1	23
0261	Pneumoonia/pleuropneumoonia (<i>Actinobacillus pleuropneumoniae</i>)	tekit.määr.	3	1	0	0	4
0215	Pneumoonia/pleuropneumoonia (<i>Streptococcus spp.</i>)	tekit.määr.	6	2	1	0	9
0260	Pneumoonia/pleuropneumoonia (muu tekitaja)	tekit.määr.	2	0	1	1	4
R010	Sigade enzootiline pleuropneumoonia (<i>M. hyopneumoniae</i>)	serol.	47	94	49	23	213
	<u>Seedeorganite haigused</u>						
C6162	Enteriit (<i>Clostridium spp.</i>)	tekit.määr.	0	1	0	1	2
C6163	Pörsaste enterotokseemia ja enteriit (<i>Cl. perfringens tüüp-C</i>)	tekit.määr.	3	0	0	0	3
C6192	Salmonella sooleinfekts., tekit. <i>S. typhimurium</i>	tekit.määr.	0	0	8	4	12
C6194	Salmonella sooleinfekts., tekit. <i>S. choleraesuis</i>	tekit.määr.	1	0	0	0	1
C6190	Muude serotüüpide poolt põhjust. salmonella sooleinfektsioonid	tekit.määr.	1	5	0	0	6
C620	Eimerioos (Kokksidioos)	tekit.määr.	0	0	0	2	2
C6531	Sigade düsenteeria (<i>Brachyspira hyodysenteriae</i>)	tekit.määr.	0	3	0	0	3
0042	Enteriit (<i>E. coli</i>)	tekit.määr.	1	5	3	4	13
0190	Balantidioos (<i>Balantidium coli</i>)	tekit.määr.	4	2	2	1	9
0702	Askaridoos	tekit.määr.	1	0	0	0	1
0700	Muud seedetrakti helmintoosid (klassifitseerimata)	tekit.määr.	1	0	0	1	2
	<u>Sigimisorganite haigused</u>						
0110	Sigade parvoviros	serol.	12	1	12	71	96
0250	Abort, surnultsünd (tekitaja järgi klassifitseerimata)	tekit.määr.	0	0	3	0	3
0043	Metriit/vaginiit, tekitaja <i>E. coli</i>	tekit.määr.	1	2	0	0	3
0104	Metriit/vaginiit, tekitaja (<i>Staphylococcus spp.</i>)	tekit.määr.	0	0	0	1	1
0216	Metriit/vaginiit (<i>Streptococcus spp.</i>)	tekit.määr.	2	1	0	4	7
0240	Metriit/vaginiit (muu tekitaja)	tekit.määr.	3	0	0	4	7
	<u>Nahahaigused</u>						
0212	Dermatiit (<i>Streptococcus spp.</i>)	tekit.määr.	0	1	0	0	1
0010	Dermatiit (klassifitseerimata)	tekit.määr.	0	0	1	0	1
0130	Sügelised (klassifitseerimata)	tekit.määr.	1	0	0	0	1
	<u>Süsteemsed- ja organsüsteemi järgi klassifitseerimata haigused</u>						
B056	Leptospiroos	serol.	1	11	0	5	17
B257	Sigade reproduktiiv-respiratoorne sündroom	serol.	0	50	0	0	50
C6160	Klostridioosid	tekit.määr.	2	0	0	0	2
0041	Sigade tursetõbi (<i>E. coli O139, O141, O138 jt.</i>)	tekit.määr.	1	4	1	1	7
0040	Muud kolibakterioosid	tekit.määr.	32	8	4	12	56
0211	<i>Streptococcus suis</i> infektsioon	tekit.määr.	0	0	2	2	4
0210	Muud streptokokoosid	tekit.määr.	1	2	1	1	5
0100	Stafülokokoosid	tekit.määr.	0	1	0	3	4

Tabel 3.4.3. VTL-is 2001. aastal lammastel diagnoositud haigused ja infektsioonid kvartaalselt

Kood	Haigus	Uurimis-meetod	I kv	II kv	III kv	IV kv	KOKKU
	Seedeorganite haigused						
0703	Strongüloidoosid	tekit.määr.	0	0	0	1	1
0704	Seedetrakti strongülaatoosid	tekit.määr.	0	1	0	0	1
0700	Seedetrakti helmintoosid (klassifitseerimata)	tekit.määr.	0	0	0	1	1
	Närvisüsteemi haigused						
C6110	Listerioos	tekit.määr.	0	1	0	0	1
	Süsteemsed- ja organsüsteemi järgi klassifitseerimata haigused						
B161	Lammaste Maedi Visna	serol.	3	198	46	126	373
0320	<i>Bacillus cereus</i> infektsioon	tekit.määr.	1	0	0	0	1

Tabel 3.4.4. VTL-is 2001. aastal hobustel diagnoositud haigused ja infektsioonid kvartaalselt

Kood	Haigus	Uurimis-meetod	I kv	II kv	III kv	IV kv	KOKKU
	Hingamisorganite haigused						
0120	Ülemiste hingamisteede põletikud (klassifitseerimata)	tekit.määr.	0	0	1	1	2
	Seedeorganite haigused						
0217	Enteriit (<i>Streptococcus spp.</i>)	tekit. määr.	0	0	0	1	1
0090	Enteriit (tekitaja järgi klassifitseerimata)	tekit. määr.	0	0	0	1	1
0703	Strongüloidoosid	tekit.määr.	0	0	1	1	2
0704	Seedetrakti strongülaatoosid	tekit.määr.	0	3	1	7	11
0700	Muud seedetrakti helmintoosid	tekit.määr.	9	0	0	2	11
	Sigimisorganite haigused						
0219	Abort, surnultsünd (<i>Streptococcus zooepidemicus</i>)	tekit.määr.	0	1	0	0	1
	Nahahaigused						
0021	Pügaraig (<i>Trichophyton spp.</i>)	tekit.määr.	0	0	0	3	3
0020	Muud dermatomükoosid	tek. määr.	0	0	2	0	2
	Närvisüsteemi haigused						
B058	Marutaud	IFR	0	0	0	1	1
	Silma - ja kõrva haigused						
0230	Väliskõrva põletik (tekitaja järgi klassifitseerimata)	tekit.määr.	0	0	1	0	1
	Süsteemsed- ja organsüsteemi järgi klassifitseerimata haigused						
0040	Kolibakterioos	tekit. määr.	0	0	0	1	1
C6170	Pastõrelloos	tekit. määr.	0	1	0	0	1

Tabel 3.4.5 VTL-is 2001. aastal kanadel diagnoositud haigused ja infektsioonid kvartaalselt

Kood	Haigus	Uurimis-meetod	I kv	II kv	IIIkv	IVkv	KOKKU
	Hingamisorganite haigused						
B311	Lindude mükoplasmoos (<i>M. gallisepticum</i>)	AR	0	0	7	18	25
B303	Lindude tuberkuloos	tekit.määr.	0	0	0	1	1
	Seedeorganite haigused						
C620	Eimerioos (Koktsidioos)	tekit.määr.	0	5	1	4	10
C8551	Lindude salmonelloos (v.a. B308, B313) <i>S. enteritidis</i> ¹	tekit.määr.	1	0	1	0	2
C8551	Lindude salmonelloos (v.a. B308, B313) <i>S. enteritidis</i> ¹	tekit.määr.	1	11	1	5	18
C8550	Lindude salmonelloos (v.a. B308, B313) muu serotüüp ¹	tekit.määr.	1	0	0	0	1
C8550	Lindude salmonelloos (v.a. B308, B313) muu serotüüp	tekit.määr.	0	0	0	1	1
0701	Askaridioos	tekit.määr.	0	0	0	2	2
0700	Seedetrakti helmintoosid (klassifitseerimata)	tekit.määr.	1	0	0	1	2
	Süsteemsed- ja organsüsteemi järgi klassifitseerimata haigused						
A160	Newcastle'i haigus	HAI	0	4	0	30	34
A160	Newcastle'i haigus	ELISA	0	0	38	57	95
B309	Lindude nakkav bursiit e Gumboro haigus;	AGID	0	0	1	0	1
C612	Toksoplasmoos	AR	0	0	0	1	1
0040	Kolibakterioosid	tekit.määr.	6	4	2	18	30
0100	Stafülokokoosid	tekit.määr.	9	2	0	3	14
0160	Aspergilloos	tekit.määr.	0	2	0	0	2
0350	Lindude reoviroos	ELISA	29	0	0	0	29
0370	Lindude paramüksoviroosid (v.a. Newcastle'i haigus)	HAI	0	5	0	13	18
0400	Lindude <i>Mycoplasma synoviae</i> infektsioon	AR	16	10	3	21	50

¹-Isoleeritud organitest